

[Steen Folke]

stiske samfund, vi lever i. Det kommer til udtryk både i de fysiske rammer, i strukturen, i skemaerne, i læreruddannelserne, i undervisningsmaterialernes indhold m.m.

Jeg har forud for denne debat til pressen, til ministeren og til ordførerne omdelt et materiale, der viser eksempler på borgerlig indoktrinering hentet fra undervisningsmaterialer, og der er vel at mærke ikke tale om ekstreme eksempler, men om eksempler hentet fra de mest gængse lærebøger og fra Dansk Arbejdsgiverforenings meget udbredte undervisningsmaterialer. De fleste læsebøger til begyndertrinene handler om en dreng og en pige og om deres far og mor, Søren og Mette, Ole og Lene, Ida og Erik osv. De bor i en villa med have, hvor børnene kan tumle sig. De har en bil, som far kører i. Mor er hjemme, når børnene kommer fra skole, og børnene bager sammen med mor, hvis hun da ikke står parat med kakao og boller. De traditionelle kønsroller er et gennemgående træk. Det er særdeles svært for ikke at sige umuligt at se, hvad mange arbejderbørn skal identificere sig med. I disse bøger er der ingen trætte forældre, der først kommer hjem ved 17-18 tiden. Skiftehølsarbejdere eksisterer slet ikke i dette univers. Børnene bor ikke i etageejendomme à la Vesterbro eller Brøndby Strand. I fritiden bygger børnene huler i deres egen have. De tager på ferie i deres egen bil. De tager op til deres sommerhus, eller de ror en tur i deres lille båd. Familiedyllen er uden ende. At bøgerne slet ikke virker vedkommende eller motiverende for børn fra dårligere stillede hjem er indlysende. Forholdene på forældrenes arbejdspladser omtales meget sjældent, og når det sker, så er idyllen her også den dominerende. Problemer, arbejdskampe eller arbejdsløshed omtales selvfølgelig aldrig.

Dansk Arbejdsgiverforening udsender en lang række materialer, som tilbydes skolerne gratis eller særdeles billigt. I nedskæringstider er prisen aldeles ikke uvæsentlig for lærernes valg. Hvordan Dansk Arbejdsgiverforening ønsker eleverne skal se virkeligheden, kan belyses med et par eksempler. I en publikation, der hedder »Part i samvirket«, oplæres eleverne til gennem et situationsspil at fyre deres arbejdskammerater. De oplæres til at tænke kapitalistisk. I materialet »Hvordan løber det rundt, hvad sker der i en virksomhed?«, virksomhedslære for 8.-10. klassetrin,

hører eleverne om en tidligere tillidsmand, der starter sin egen virksomhed, fordi han vil være sin egen chef. På trods af, at han er gået ud af 7. klasse og starter for sig selv med at producere i garagen, ender han i løbet af mindre end 50 sider med at eje en stor eksportvirksomhed. Ud over endnu en gang at blive præsenteret for »enhver er sin egen lykkes smed«-ideologien bliver eleverne også oplært til de rigtige meninger om alle forhold på en virksomhed. Selv politiske fyringer af arbejdere, der er fagligt aktive, forklarer man i dette materiale. Da der ikke findes noget kvalificeret modspil til materialer af denne type, har lærerne ofte kun to muligheder. De kan lade være med at bruge det – hvad oplagstallene ikke tyder på de gør – eller de kan selv forsøge at skabe modvægt. Men dette er der stor fare for at mange lærere undlader at gøre, af frygt for at det skal blive misforstået, som om det er deres egne personlige meninger, de forsøger at påvirke eleverne med. De lærere, der forsøger alligevel, skal fare med lempe på grund af Aktiv Skolepolitik og andre højreinitiativer.

Men vigtigere end det overvejende borgerlige indhold i undervisningsmaterialerne er måske det, man har kaldt den skjulte læreplan. Selv om der ikke gives karakterer i de små klasser og eleverne heller ikke længere er placeret i klassen, efter hvem der har de bedste karakterer, så sætter karaktersystemet sig alligevel igennem. Eleverne lærer allerede fra de første klasser, at deres præstationer ikke vurderes efter absolutte kriterier, men sammenlignes med de andre elevers præstationer. Eleverne kommer fra starten til at opleve hinanden som konkurrenter, ikke som kammerater. Hele måden, skolen er bygget op på, med 45 minutters lektioner, tonsvis af fag, høje klassekvotienter og lærerstyret undervisning kræver selvkontrol og selvdisciplin hos eleverne. De skal lære at være stille, sidde stille, vente osv.

De erfaringer, som eleverne møder med i skolen, negligeres. Børnenes private ønsker og behov fjernes totalt fra skolesituationen, hvor det primært er det faglige indhold, det gælder. Det giver især børn fra arbejderhjem særlige problemer. En sådan erfaringsopsplitning fører til passivitet og underordning og betyder, at børnene ikke oplever omverdenen som en helhed, som de kan gribe ind i og forandre. Det kræves af eleverne, at de skal